

KÖZÉPSZINTŰ SZÓBELI FELADATSOR ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

I. témakör/1. feladat

Szempontok, kompetenciák	Optimális megoldás	Elér- hető pont	Elért pont
A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése	<p>A vizsgázó a feleletében</p> <ul style="list-style-type: none"> • az üzemszervezési formák fejlődését mutatja be, • konkrét példái jól illusztrálják a céh, a manufaktúra és a gyár működését, • előadásában feltárja a három üzemszervezési forma közötti lényegi különbségeket. 	12	
<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg); font-weight: bold; margin-right: 5px;">K O M P E T E N C I Á K</div> <div style="flex-grow: 1;"> Források használata és értékelése </div> </div>	<p>A vizsgázó a feleletében támaszkodik a rendelkezésére álló forrásokra.</p> <p>A képek alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> • főleg a munkamegosztásra, a termelés mennyiségére és minőségére vonatkozó következtetéseket von le. <p>A szöveges forrásokból</p> <ul style="list-style-type: none"> • a versennyel, a termelő munkát végzők képzettségével kapcsolatos állításokat fogalmaz meg: pl. a céh a verseny kizárását szolgálta, a céhes mester a munkafolyamat minden elemét önmaga végezte, képzettsége is ennek megfelelő, a manufaktúrában és a gyárban a munkások a munkafolyamat egy-egy részecskéjét végzik ehhez nem, vagy a céhes mesteréhez képest csak csekély színvonalú szakképzettség szükséges. <p>A táblázatok alapján</p> <ul style="list-style-type: none"> • az értékesítés formáiról tesz helyes megállapításokat: céhmegrendelés, a városi piac szerepe, manufaktúra, gyár, nagykereskedelem, a reklám megjelenése stb. 	12	
<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg); font-weight: bold; margin-right: 5px;">K O M P E T E N C I Á K</div> <div style="flex-grow: 1;"> A szaknyelv alkalmazása </div> </div>	<p>A vizsgázó használja a téma történelmi szakszókincsét: pl.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • céh-mester-inas -műhely-vásár stb.; manufaktúra/gyár-vállalkozó-bérmunkás-gép stb., • az egyes üzemszervezési formák bemutatásához helyesen és korhűen alkalmazza a fogalmakat. 	6	
<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg); font-weight: bold; margin-right: 5px;">K O M P E T E N C I Á K</div> <div style="flex-grow: 1;"> Tájékozódás térben és időben </div> </div>	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó időben jól helyezi el az egyes üzemszervezési formákat (céhek: érett középkor, manufaktúra: kora újkor, gyár: ipari forradalom). • Térbeli elhelyezés: mindhárom esetben Nyugat- és Közép-Európára jellemző üzemformák. • A vizsgázó a manufaktúrával kapcsolatban megemlítheti például, hogy a francia abszolutizmus merkantilista gazdaság-politikájának fontos eleme volt, a gyár pedig az ipari forradalom korabeli Angliában jelenik meg először. • Magyarországra vonatkoztatva a vizsgázó megállapíthatja, hogy a céheket véglegesen az osztrák–magyar kiegyezés után szüntették meg, így a XIX. század folyamán Magyarországon a különböző üzemszervezési formák egymás mellett léteztek. 	6	

	Az eseményeket alakító tényezők feltárása, történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása	<p>A vizsgáló kitérhet az alábbi, az egyes munkaformák fejlődését alakító tényezőkre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A céhek a virágzó középkor árutermelésének fejlődése nyomán létrejött érdekvédelmi szervezetek, • Maga az üzemszervezési forma a céhes műhely. • Céljuk, hogy az adott területen a kínálat és a kereslet fedje egymást. • Többnyire maga a mester, illetve családja értékesítette a termékeket saját üzletében vagy a városi vásárokon stb. • A manufaktúra a kora újkori tőkés árutermelés üzemszervezési egysége. • Főleg a textilipar területén jött létre. • Franciaországban nagy szerepet játszott létrejöttében az állami gazdaságpolitika. • A gyár létrejöttét a gőzenergia alkalmazása, a közlekedés és áruszállítás fejlődése és az ipari forradalom technikai találmányai tették lehetővé. • Jellemzői (kezdetben): a gőzenergiával meghajtott gépek használata, a tömegesség a gyártásban, az ipari munkásság kialakulása. Az első gyárak a textiliparban jöttek létre stb. • A vizsgáló a termelés mennyisége és minősége, a foglalkoztatás és a tulajdonviszonyok tekintetében is összehasonlítja a három üzemszervezési formát. 	18	
	Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése	<p>A vizsgáló</p> <ul style="list-style-type: none"> • egész mondatokban, folyamatosan fejti ki gondolatait, és szabatosan fogalmaz. • A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére (pl. a három üzemszervezési forma elhelyezése korokban, jellemzőik, azonosságok és különbségek elemzése). 	6	
Összesen		60		

I. témakör/2. feladat

Szempontok, kompetenciák		Optimális megoldás	Elérhető pont	Elért pont
A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése		<p>A vizsgázó a feleletében</p> <ul style="list-style-type: none"> a második ipari forradalom általános gazdasági jellemzőire összpontosít; konkrét példái jól illusztrálják az iparban bekövetkező változások fő tendenciáit; első sorban az ipari forradalom tudományos-technikai feltételeit és ezek gazdasági élettel kapcsolatos kölcsönhatásait elemzi. 	12	
K O M P E T E N C I Á K	Források használata és értékelése	<p>A vizsgázó a feleletében támaszkodik a rendelkezésére álló forrásokra.</p> <ul style="list-style-type: none"> A képek alapján a vizsgázó a konkrét találmányok megnevezésén kívül saját ismereteire is támaszkodva megállapíthatja, hogy az ipari forradalom e szakasza a hétköznapi életben is érzékelhető változásokat jelentett: pl. a közlekedés, az infrastruktúra és a hírközlés területén. A vizsgázó megállapíthatja, hogy az első két képpár a XIX. század első felének, a harmadik képpár a század végének változásait szemlélteti. A kronológia segítségével a vizsgázó ismerteti a fontosabb találmányokat, és csoportosítva azokat megállapítja, hogy az ipari forradalom e szakaszára a nehézipar, a gépgyártás, a vegyipar megjelenése jellemző. A gőzenergia mellett új energiafajta jelenik meg: a villamos energia. A szöveges forrás alapján a vizsgázó bemutatja, hogy az egyes iparágak kölcsönösen hozzájárultak egymás fejlődéséhez. A vizsgázó megfigyelheti, hogy a szöveges forrás szerzője leegyszerűsíti a folyamat értelmezését. Az ábrák alapján megállapítja, hogy a termelés üteme ugrásszerűen gyorsul, és kibontakozik az egyenlőtlen fejlődés. 	12	
	A szaknyelv alkalmazása	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó használja a téma történelmi szakszókincsét: (második) ipari forradalom, technikai fejlődés, tömegtermelés stb. A vizsgázó az előadásában a fogalmakat jelentésüknek megfelelően alkalmazza. 	6	
	Tájékozódás térben és időben	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó tudja, hogy az ún. második ipari forradalom vagy az ipari forradalom második szakasza az 1870-es években bontakozott ki. A vizsgázó megfigyelheti, hogy míg az ipari forradalom kezdetén a találmányok angol feltalálók nevéhez köthetők, addig a második szakaszban a német és amerikai tudósok és feltalálók jutottak nagyobb szerephez. Következtethet arra, hogy ezek a változások összefüggenek az egyenlőtlen fejlődés jelenségével. 	6	

	Az eseményeket alakító tényezők feltárása, történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása	<p>A vizsgázó a második ipari forradalom alábbi sajátosságaira térhet ki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A meghatározó iparág a nehézipar. • Új tudományágak és ezzel kapcsolatban új iparágak (vegyipar, villamosipar stb.) jelennek meg. • A hírközlés fejlődése főleg az elektromos áram alkalmazásának köszönhető (telefon, távíró, rádió). • A közlekedés területén a robbanómotor alkalmazása hozott áttörést (gépkocsi, repülőgép, zeppelin stb.). • Az ipari forradalom átalakította a mezőgazdasági termelés módszereit is gépek, műtrágya alkalmazása révén. • A tudomány és a gazdaság fejlődése szorosan összekapcsolódott. • A gazdasági szervezetekben bekövetkezett főbb változások: pl. a monopolszervezetek kialakulására. • A vizsgázó – saját ismeretei alapján – utalhat a második ipari forradalom gazdasági változásainak egyéb sajátosságaira is: pl. a tömegtermelés, az autógyártás húzó iparággá válása, a szalagrendszer, a találmányok azonnali hadiipari alkalmazása. 	18	
	Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése	<ul style="list-style-type: none"> • A vizsgázó egész mondatokban, folyamatosan fejti ki gondolatait, és szabatosan fogalmaz. • A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére (pl.: a gazdasági élet és a tudomány fejlődésének kölcsönhatásai, az új ipari fellendülés sajátosságai: tömegtermelés, új iparágak: elektronika, hírközlés, belsőégésű motor, vegyipar). 	6	
Összesen		60		

II. témakör/3. feladat

Szempontok, kompetenciák		Optimális megoldás	Elérhető pont	Elért pont
A feladat megértése, tématar- tás, a lényeg kiemelése		<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a feleletében a középkori városi élet bemutatására összpontosít. Konkrét példái jól szemléltetik a város életét. Első sorban a városi élet meghatározó tényezőit elemzi (pl. város-szerkezet, társadalmi struktúra, foglalkozások, jogi helyzet). 	12	
K O M P E T E N C I Á K	A források használata és értékelése	<p>A vizsgázó a feleletébe beépíti a forrásokból szerzett információkat, s azokat szervesen egészíti ki saját ismereteivel:</p> <ul style="list-style-type: none"> A vázlatos rajzból leolvashatja a város külső képének jellegzetességeit: fal, belső vár, templomok, középületek, városháza stb. Saját ismeretei, irodalmi olvasmányai alapján kitérhet a lakás- és higiéniai viszonyok bemutatására is. A város gazdasági funkcióira vonatkozóan megállapíthatja, hogy a város kézművesipari és kereskedelmi központ szerepét is játszotta. A kommuna kiváltságlevele és saját ismeretei alapján felsorolhatja a városok néhány kiváltságát: falállítás, önkormányzat, pallosjog, áru-megállítási, vásártartás stb. A kiváltságlevelével alapján következtethet arra, hogy a városok az uralkodó szövetségei voltak, a privilegiumokért cserébe politikai és gazdasági támogatásban részesítették a királyt. 	12	
	A szaknyelv használata	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó használja a témához kapcsolódó történelmi szakszavakat: privilegium, kommuna, vásár stb. A vizsgázó a korszaknak megfelelő szókinccsel, korhű szövegkörnyezetbe ágyazza a korszak leírásához használható fogalomkincset. 	6	
	Tájékozódás térben és időben	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a XIII. század (a virágzó középkor) történelmi körülményeibe ágyazva mutatja be a városok szerepét (pl. a rendiség kialakulása és a polgárság mint a harmadik rend, a királyi hatalom támasza, szövetségese). A vizsgázó tudja, hogy a városok ilyen fejlődése (autonómia, rendi képviselő stb.) Nyugat- és Közép-Európára jellemző. 	6	
	A történelmi eseményeket befolyásoló tényezők	<ul style="list-style-type: none"> A rendiség kialakulása és a polgárság mint az egyik rend, a királyi hatalom támasza, szövetségese A polgárság kommunákba szerveződve harcolja ki a maga számára az autonómiát: az önkormányzat, bíraskodás, a meghatározott fellebbezési fórum, egy összegben adózás stb. A gazdasági fejlődés: a technikai fejlődés, az áruterelés kibontakozása, a kereskedelem fellendülése a városok virágkorának gazdasági háttere. A vizsgázó kitérhet a városok lakosságának belső tagozódására is: városi patríciusok és plebejusok, céhes mesterek, legények, inasok, kontárok. A vizsgázó megemlítheti a különböző, a korban a városokra jellemző intézmények hatását a város életére: céhek, egyetemek stb. 	18	
Nyelvhelyesség, megszerkesztett ség, világosság		<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó egész mondatokban, folyamatosan fejti ki gondolatait, és szabatosan fogalmaz. A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére (pl.: A város képe, városszerkezet, jogi helyzet, gazdasági szerep, a lakosság életmódja, önkormányzatiság). 	6	
Összesen:			60	

II. témakör/4. feladat

Szempontok, kompetenciák		Optimális megoldás	Elérhető pont	Elért pont
A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése		<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a feleletében elsősorban a Magyarország területén élő nemzetiségek ismertetésére összpontosít. Konkrét példái (pl. számarányok, területi elhelyezkedés) jól illusztrálják a nemzetiségi viszonyokban bekövetkező fő változásokat. A nemzetiségek helyzetét történelmi összefüggéseikben, a korszak több szempontú vizsgálatába ágyazva elemzi (demográfiai, gazdasági változások, történelmi események, törvények stb.). 	12	
K O M P E T E N C I Á K	Források használata és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a táblázat alapján megállapítja, hogy a magyarság aránya nőtt, és az összes többi nemzetiség aránya csökkent. A lélekszámot tekintve minden nemzetiség gyarapodott. Mivel minden nemzetiség lélekszáma nőtt, így a növekedés arányának különbségei okozzák az eltolódást. A vizsgázó a Történelmi Atlasz térképe(i) alapján megnevezi a Magyar Királyság területén élő nemzetiségeket, meghatározza az egyes nemzetiségek elhelyezkedését, elhelyezkedésének sajátosságait. 	12	
	A szaknyelv alkalmazása	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó használja a nemzetiségek bemutatásakor a megfelelő történelmi fogalmkészletet: nemzetiségi törvény, demográfiai robbanás, asszimiláció, kivándorlás, magyarosítás stb. Feleletében a fogalmakat jelentésüknek megfelelően alkalmazza. 	6	
	Tájékozódás térben és időben	<ul style="list-style-type: none"> A Történelmi Atlasz térképein megmutatja, hol éltek a különböző nemzetiségek, és meg is tudja nevezni a megfelelő tájegységeket. A vizsgázó el tudja helyezni a korszakot a magyar történelem menetében, és átlátja a nemzetiségi kérdés időrendjét. 	6	
	Az eseményeket alakító tényezők feltárása, történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó saját ismeretei alapján felsorolhat néhány, a nemzetiségek helyzetét meghatározó tényezőt. Pl.: nemzetiségi autonómiatörekvések elutasítása a neoabszolutizmus korában, a hangulat békülékennyé válik. Nemzetiségi törvény 1868. széles körű nyelvhasználatot biztosított az oktatás, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás alsó és középső szintjén. A korszakban a magyar etnikum aránya a Magyar Királyság összletességében belül nőtt. A vizsgázó a következő okokra következtethet saját tudása alapján: a kivándorlás a nemzetiségek körében nagyobb arányú volt; az ipar intenzív fejlődése, a városiasodás miatt városba költöző nemzetiségiek asszimilációja növekedett. A vizsgázó megemlítheti, hogy a korszakban megfigyelhetők bizonyos magyarosítási törekvések, a magyar nyelv kötelezővé tételére tett kísérletek az oktatásban. A nemzetiségek körében egyre erőteljesebben fogalmazódnak meg az autonómiakövetelések. A vizsgázó megállapítja (vagy utal arra), hogy a változásokat több tényező együttesen idézte elő. 	18	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése		<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó egész mondatokban, folyamatosan fejti ki gondolatait, és szabatosan fogalmaz. A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére (pl. a nemzetiségek elhelyezkedése, számarányuk, jogi helyzetük, a polgárosodás és a nemzetiségi kérdés összefüggései, a gazdasági folyamatok hatásai, a nemzetiségek egymáshoz való viszonya). 	6	
Összesen			60	

III. témakör/5. feladat

Szemponatok, kompetenciák	Optimális megoldás	Elérhető pont	Elért pont	
A feladat megértése, témataartás, a lényeg kiemelése	<p>A vizsgázó a feleletében az athéni polisz társadalmának és államszervezetének bemutatására koncentrál.</p> <ul style="list-style-type: none"> Konkrét példái jól szemléltetik az athéni polgárok jogi helyzetét és az államszervezet működését. Mondandójának középpontjában a demokrácia működésének feltételei és gyakorlati megvalósulása áll. 	12		
K O M P E T E N C I Á K	<p>Források használata és értékelése</p>	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a feleletében használja a rendelkezésére álló forrásokat. A képek és saját tudása alapján kifejtheti, hogy Periklész kora egyben Athén és az athéni demokrácia virágkora volt. A diagram és a táblázat alapján bemutatja a Periklész kori Athén társadalmát: a lakosság kb. felét a polgárjoggal rendelkezők és családjaik tették ki. Röviden meghatározhatja az egyes rétegek jogi helyzetét (metoikoszok, rabszolgák). A táblázat alapján megállapítja, hogy az athéni demokráciában a tisztségviselők választással vagy sorsolással nyerhették el tisztségüket. 	12	
	<p>A szaknyelv alkalmazása</p>	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó használja a téma történelmi fogalmait: polgár, metoikosz, rabszolga stb. A társadalom és az intézmények bemutatásakor a fogalomkincset helyesen, korhű szövegösszefüggésben használja. 	6	
	<p>Tájékozódás térben és időben</p>	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó tudja, hogy az athéni demokrácia virágkora a Kr. e. V. században volt, ismeri kialakulásának fontosabb előzményeit. A vizsgázó meg tudja mutatni a faliterképen vagy az atlaszában Attikát és ezen belül Athént. 	6	
	<p>Az eseményeket alakító tényezők feltárása, történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása</p>	<p>A vizsgázó kitérhet az alábbi, az egyes munkaformák fejlődését alakító tényezőkre:</p> <ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó utal rá, hogy a demokrácia hosszú társadalmi, politikai és gazdasági fejlődés eredményeként jött létre. A vizsgázó a feleletében értelmezi, illetve meghatározza a demokrácia fogalmát: a Periklész-kori Athénban minden polgárnak lehetősége volt közvetlenül részt venni a politikai közéletben. Kifejtheti, hogy Periklész (Athén megnövekedett bevételeiből) napidíjjal biztosította minden athéni polgár számára a tényleges részvétel lehetőségét a demokratikus intézményekben. A vizsgázó összefoglalja az athéni polgár jogait, a közélet azon területeit (intézmények, tisztségek, színház), amelyek meghatározták a polgárok életének kereteit. Röviden összefoglalhatja az egyes intézmények fő feladatait, ismertetőjegyeit (bulé, bíróság, népgyűlés). Tudja, hogy a legnagyobb hatalommal rendelkező intézmény a minden polgár részvételével működő népgyűlés volt, az állam tényleges vezetése a sztratégoszok (választott tisztségviselők) kezében volt. 	18	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó egész mondatokban, folyamatosan fejti ki gondolatait, és szabatosan fogalmaz. A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére (pl. Athén társadalmá, a polisz intézményrendszere, az állam működése, és ezek összefüggésein keresztül a demokrácia gyakorlata). 	6		
Összesen		60		

III. témakör/6. feladat

Szempontok, kompetenciák		Optimális megoldás	Elérhető pont	Elért pont
A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése		<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a feleletében elsősorban a honfoglaló magyar nép társadalmának és életmódjának jellemzőire összpontosít. Konkrét példái jól szemléltetik a honfoglaló magyar társadalom felépítését és életmódjának meghatározó elemeit. A vizsgázó elemzi a kalandozások társadalmi vonatkozásait, elsősorban a társadalom szerkezete és az életmód közötti kölcsönhatást elemzi. 	12	
K O M P E T E N C I Á K	Források használata és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a feleletében támaszkodik a rendelkezésére álló forrásokra. A táblázatok alapján a vizsgázó ismerteti a magyar társadalom szerkezetét: törzsi-nemzetségi szervezet (a bomlás kezdeti fokán), élén a törzsfők (úr), kíséretük és a nemzetségfők (bő). A társadalom jelentős részét alkották a növekvő mértékben különböző szolgálatra kényszerített szabadok és szolgák. A képek alapján: főleg a honfoglalók életmódjára és harcmódjára vonatkozó megállapításokat tehet: az öltözködésről, a mesterségekről (szövés-fonás, íj- és nyílkészítés, ezt saját ismeretei alapján kiegészítheti további mesterségek felsorolásával, pl. ötvösség, fémmegmunkálás, nyeregkészítés stb.). A tankönyvi szöveg és a forrásszemelvény segítségével megállapítja, hogy a honfoglalás kori magyarság a nomád (lovas, íjazó) harcmódot alkalmazta, de következtethet arra is, hogy egyes mesterségeket magas színvonalon gyakoroltak őseink. A történelmi atlasz alapján meghatározhatja a kalandozások irányát, idejét, megállapíthatja, hogy a kalandozó csapatok a törzsfőkből és fegyveres kíséretükből kerültek ki. 	12	
	A szaknyelv alkalmazása	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó használja a téma történelmi szakszókincsét (törzsi-nemzetségi társadalom, kalandozások stb.), meg tud nevezni néhány honfoglalás kori mesterséget. A társadalom és az államszervezet leírásához korhű összefüggésben és helyesen használja a társadalom különböző rétegeit megjelölő kifejezéseket (pl. törzsfő, nemzetségfő, fegyveres kíséret). 	6	
	Tájékozódás térben és időben	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a falitérképen vagy az atlasz térképén meg tudja mutatni a magyarság által elfoglalt és benépesített területeket, valamint a kalandozások irányait. A vizsgázó időben jól helyezi el a honfoglalás és a kalandozások korát (X. század első fele). 	6	
	Az eseményeket alakító tényezők feltárása, történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó összefoglalja, hogy a honfoglaló magyarság bomló törzsi társadalmi keretek közt élt: a megtelepedés nemzetségi rendben történt. A vizsgázó bemutatja a kalandozások társadalmi-gazdasági hátterét (céljuk, résztvevők, gazdasági-társadalmi hatásuk). A vizsgázó kitérhet arra, hogy a kalandozások elősegítették a törzsi-vérségi társadalom bomlását, a társadalom differenciálódását. A vizsgázó kitérhet a kalandozások kezdeti sikereinek okaira (pl.: a nyugatiak számára szokatlan, fegyelmezett harcmódot, a nyugat-európai államok belső problémái); majd a vereségek okaira (kiismerték taktikájukat, felkészültek a velük való szembenállásra stb.) és következményeire (a vérségi társadalom bomlása felgyorsult). 	18	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó egész mondatokban, folyamatosan fejti ki gondolatait, és szabatosan fogalmaz. A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére (pl. a honfoglalók társadalmának szerkezete, a társadalom, a harcmódot és a kalandozások kölcsönhatásai, az életmód jellegzetességei). 	6		
Összesen			60	

III. témakör/7. feladat

Szempontok, kompetenciák		Optimális megoldás	Elérhető pont	Elért pont
A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése		<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó feleletében Széchenyi reformelképzeléseire és gyakorlati tevékenységére koncentrálnak. Konkrét példái jól illusztrálják Széchenyi gondolatait és szerepét a korszakban. Mondandójában Széchenyi társadalomátalakító tevékenységére összpontosít. 	12	
K O M P E T E N C I Á K	Források használata és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> A tanuló épít a szerepeltetett forrásokra: bemutatja Széchenyi eszmerendszerét. A Stádium pontjai alapján utal a Hitel jelentőségére, az ebből következő gazdasági és társadalmi változásokra (jobbágykérdés, képviseleti rendszer stb.). A képek alapján szól Széchenyi gyakorlati alkotásairól: <ul style="list-style-type: none"> az MTA létrehozásáról; a lóverseny kapcsán az arisztokrácia szerepéről; a Lánchídhöz kapcsolódva a közlekedésről; az óbudai hajógyár révén az iparfejlesztésről. 	12	
	A szaknyelv alkalmazása	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó használja előadásában a korszak alapvető fogalmait (pl. jobbágyfelszabadítás, hitel, érdekegyesítés). A diák feleletében a fogalmakat jelentésüknek megfelelően alkalmazza. 	6	
	Tájékozódás térben és időben	<ul style="list-style-type: none"> A diák tisztában van a reformkori Magyarország helyzetével a Habsburg Birodalmon belül. El tudja helyezni a magyar történelem menetében a reformkort, ezen belül Széchenyi István életútját. Meg tudja nevezni néhány jelentős kortársát. 	6	
	Az eseményeket alakító tényezők feltárása, történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása	<p>A vizsgázó kitérhet a következő összefüggésekre:</p> <ul style="list-style-type: none"> Széchenyi származása és politikai jelentősége, az arisztokráciának szánt szerep eszmerendszerében; az Ausztriához fűződő viszony gazdasági és nemzetközi politikai összefüggéseire; a hitel szerepére, s ebből lebontva Széchenyi eszmerendszerére; a középnemességhez fűződő viszonyára, a hagyományos ellenzékiesség elutasítására, a Wesselényivel, majd Kossuthal történő szakítás okaira, politikai elszigetelődésének okaira; gyakorlati alkotásainak céljaira; a mindezekből következő rendkívüli befolyására és szerepére. 	18	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése		<p>A vizsgázó</p> <ul style="list-style-type: none"> egész mondatokban, szabatosan fejti ki gondolatait, szabatosan fogalmaz. A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére (pl. Korszak, Széchenyi elgondolásai, gyakorlati alkotásai, vitái a liberálisokkal, helye a reformkor történetében). 	6	
Összesen			60	

III. témakör/8. feladat

Szempontok, kompetenciák		Optimális megoldás	Elérhető pont	Elért pont
A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése		<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a feleletében elsősorban Róma hódító háborúinak eseménytörténetének bemutatására, a háborúk okainak és következményeinek elemzésére koncentrálnak. A vizsgázó konkrét példái jól szemléltetik a hódítások menetét és társadalmi következményeit. A vizsgázó a hódítás és a válságjelenségek összefüggéseire összpontosít. 	12	
K O M P E T E N C I Á K	Források használata és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó a feleletében támaszkodik a rendelkezésére álló forrásokra. A kronológia és a térképek, térképvázlatok alapján összefoglalja a legfontosabb háborúk főbb eseményeit (Hannibál itáliai hadjárata, makedón háborúk stb.); megemlíti a jelentős hadvezérek nevét, (Hannibál, Scipio stb.); a háborúk során meghódított területeket (a Földközi-tenger medencéje: Africa, Macedonia, Asia provincia kialakítása). A szöveges forrásokból a vizsgázó megállapítja a háborúk néhány gazdasági következményét: a parasztság tönkremegy; a haszonélvezői a patríciusok; a rabszolgamunka jelentősége megnő stb. 	12	
	A szaknyelv alkalmazása	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó használja a téma történelmi fogalmait. Pl. hódítás, provincia, patrícius, plebejus, rabszolga, birodalom. A vizsgázó a fogalomkincset helyesen és korhűen használja. 	6	
	Tájékozódás térben és időben	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó időben jól helyezi el az egyes hadjáratokat és csatákat. A vizsgázó a falitérképen vagy az atlaszában meg tudja mutatni az általa említett helyeket, a hadjáratok útvonalát. 	6	
	Az eseményeket alakító tényezők feltárása, történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó kitérhet az alábbi, a hódító háborúkkal kapcsolatos tényezőkre. Hódításai kezdetén Róma politikai és gazdasági érdekeit követte. Sikereiben fontos szerepet játszott szövetségi politikája, a parasztokból álló ütöképes, harcedzett hadsereg stb. A vizsgázó megemlítheti, hogy Makedónia megszerzésének, a volt görög poliszok elfoglalásának fontos kulturális jelentősége volt: a görög kultúra elterjedt és divatosá vált a Római Birodalom területén (hellenizálódás). <p>A források és saját ismeretei alapján a vizsgázó rendszerezve összefoglalja a hódítások következményeit.</p> <ul style="list-style-type: none"> A mezőgazdasági kisüzem tönkremegy, elterjed a nagyüzemi gazdálkodás, a rabszolgatartó nagyüzem. A kisbirtokosok elszegényedtek, a szabad parasztság száma csökken, kialakul a városi nincstelenség rétege a proletariátus. Megnő a lovagrend befolyása, a hódítások másik fő haszonélvező csoportja az optimaták, a szenátori rend tagjai. Válságba kerül a hadsereg, a politikai szervezet – a városállam köztársasági államformája és a birodalom méretei közötti feszültség miatt. Kiéleződtek az ellentétek Róma eltérő jogállású csoportjai között. A hadsereg szerepének átalakulása és a hadvezérek szerepének megnövekedése kikezdi a köztársaság működési rendjét. 	18	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése		<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó egész mondatokban, folyamatosan fejti ki gondolatait, és szabatosan fogalmaz. A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére (pl. a hódítások menete, gazdasági és társadalmi változások, a köztársaság válsága). 	6	
Összesen			60	

III. témakör/9. feladat

Szempontok, kompetenciák	Optimális megoldás	Elérhető pont	Elért pont	
A feladat megértése, témataartás, a lényeg kiemelése	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó feleletében a török kiűzésének folyamatára s az események hatására a dinasztia és a magyar rendek viszonyában beálló változásokra koncentrál. Gondolatmenete végig a témához kapcsolódik. Mondandójában a katonai erőviszonyokban bekövetkezett változásokra és a rendek helyzetének megingására összpontosít. Kiemeli a folyamat óriási jelentőségét a magyarság szempontjából. 	12		
K O M P E T E N C I Á K	Források használata és értékelése	<ul style="list-style-type: none"> A tanuló épít a szerepeltetett forrásokra: bemutatja a térképvázlatok alapján a felszabadító háborúk menetét, az erőviszonyokat, a háború területi eredményeit, ezek jelentőségét. A szöveges források alapján szól az ellenállási záradék, illetve a szabad királyválasztás kapcsán a dinasztia előretöréséről s a rendek visszaszorulásáról. A képek és a források révén a tömegeket ért szenvedésekről s ezek politikai hatásairól. 	12	
	A szaknyelv alkalmazása	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó használja előadásában a korszak alapvető fogalmait (hajdú, örökös királyság, porció stb.). A diák feleletében a fogalmakat jelentésüknek megfelelően alkalmazza. 	6	
	Tájékozódás térben és időben	<ul style="list-style-type: none"> A diák tisztában van a törökkori Magyarország széttagoaltságával, és el tudja helyezni a török kiűzést a magyar történelem menetében, ezen belül nyomon tudja követni a felszabadító háborúk menetét. 	6	
	Az eseményeket alakító tényezők feltárása, történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása	<p>A vizsgázó kitérhet a következő összefüggésekre:</p> <ul style="list-style-type: none"> az erőviszonyok a Habsburg Birodalom javára billentek ki; a francia háborúk miatt a dinasztia csak a török támadásra kezdte meg a harcot; Erdély szerepe a török hanyatlásával megváltozik; győzelmét a dinasztia a magyar rendek visszaszorítására is fel akarja használni; a katonaság pusztításai és a dinasztia törekvései az egész társadalmat szembeállítják az uralkodóval; a szenvedések ellenére a török kiűzése az újkori magyar történelem legfontosabb eseménye, mert megteremtette a további fejlődés számára a lehetőséget. 	18	
Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése	<ul style="list-style-type: none"> A vizsgázó egész mondatokban, folyamatosan fejt ki gondolatait, szabatosan fogalmaz. A felelet szerkezete alkalmas a téma kifejtésére (pl. az erőviszonyok változása, felszabadító háborúk, nemzetközi összefüggések, a rendek és az uralkodó viszonya, a háború jelentősége). 	6		
Összesen		60		